YBS Hukuk, Adana Avukatlık Bürosu Av. Yakup Buğrahan SEVDİ
https://www.ybshukuk.com.tr/yargitay-ceza-genel-kurulu-2025-264-mahkeme-gerektiginde/

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2025/264 K. | Mahkeme gerektiğinde kendiliğinden delil toplamak zorundadır: eksik

Yargıtay, Ceza Genel Kurulu, Esas No: 2023/540, Karar No: 2025/264, Karar Tarihi: 18.06.2025
Kararın resmi kaynağı

Ceza Genel Kurulu 2023/540 E. , 2025/264 K.

"İçtihat Metni"

KARARI VEREN

YARGITAY DAİRESİ : 11. Ceza Dairesi

MAHKEMESİ :Ağır Ceza

SAYISI : 230-160

I. HUKUKI SÜREÇ

Nitelikli dolandırıcılık suçundan sanıkların, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223/2-a maddesi uyarınca beraatlerine ilişkin İstanbul … 6. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 14.05.2013 tarihli ve 432-156 sayılı hükümlerin sanıklar ..., ... ve ... müdafileri ile katılan vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay (Kapatılan) 15. Ceza Dairesince 19.04.2018 tarih ve 1532-2809 sayı ile; "...Üsküdar Cumhuriyet Başsavcılığının 01.12.2011 tarihli iddianamesinde sadece … Sigorta A.Ş'nin müşteki olarak gösterildiği ancak sanıkların hangi kazalarda ne şekilde yer aldıklarının açık bir şekilde belirtildiği, bu nedenle sanıklar hakkında iddianamede belirtilen kazalar nedeniyle ... Sigorta A.Ş dışındaki sigorta şirketlerine hasar tazmini için başvurmaları eylemleri hakkında da açılmış davanın bulunduğu belirlenerek yapılan incelemede:

Sanıkların, İstanbul ili Ümraniye ilçesinde kasıtlı olarak trafik kazaları yaptıkları, kazaların bir kısmında farklı kişileri şoför olarak gösterdikleri, gerçekte trafik kazası olmadığı halde sahte kaza tutanakları düzenledikleri, bu kazalara istinaden sigorta bedelini almak amacıyla katılan şirkete müracaat ederek menfaat temin ettiklerinin iddia edildiği somut olaylarda, kaza sebebiyle farklı eksperler tarafından yapılan inceleme sonrasında düzenlenen ekspertiz raporlarında bir kısım kazaların şüpheli bulunması, terzilik yapan ve sanıklar ..., ..., ... ve ... ile akraba olup, sanıklar ... ile ... ile tanışan sanık …'nın işyerinde yapılan aramada farklı kişilere ait çok sayıda kimlik ve ehliyet fotokopisi, araç satış sözleşmeleri, vekaletnameler, kaza tutanakları, ekspertiz raporları, araç ruhsat fotokopileri vb. belgeler bulunmuş olması, kaza tutanaklarında sürücü olarak görünen bir kısım sanıkların kazayı yapmadıklarını beyan etmeleri; bu cümleden olarak; 10.10.2008 tarihli olup 34 .. 3958 plakalı araç ile 34 … 35 plakalı araçların karıştığı kaza sırasında 34 .. 3958 plaka sayılı aracın sürücüsü olarak görünen sanık ...'ın savunmasında, kazayı kendisinin yapmadığını, ...'ın ehliyetinin olmadığını söyleyerek kazayı üstlenmesini istemesi üzerine kabul ederek kazada şoför olarak yer aldığını beyan etmesi, 28.09.2005 tarihli olup 34 .. 7842 plakalı araç ile 34 .. 722 plakalı araçların karıştığı trafik kazası ile 04.07.2005 tarihli olup 34 .. 4340, 34 .. 5970 ve 34 ... 03 plakalı araçların karıştığı trafik kazaları sırasında 34 .. 7842 ve 34 .. 4340 plakalı araçların sürücüsü olarak görünen sanık …'ın savunmasında bahse konu kazaları kendisinin yapmadığını, sanık ...'un kazaları üstlenmesini istemesi nedeniyle kazalarda şoför olarak göründüğünü beyan etmesi, sanık ...'ın ise savunmasında kazalara karışan 34 .. 722 plakalı araç ile 34 .. 5970 plakalı aracın kendisine ait olduğunu, kazaları sanık …'un yaptığını, kendisinin de tamir ettiğini, daha sonradan bu kazaların sahte olduğunu öğrendiğini beyan etmesi, ayrıca iki kazanın taraflarının da hayatın olağan akışına aykırı şekilde aynı kişiler olması, 12.11.2007 tarihli olup 34 ... 97 plakalı araç ile 34 .. 8788 plakalı araçların karıştığı trafik kazası sırasında 34 .. 8788 plaka sayılı araç ile, 05.08.2006 tarihli olup 34 .. 1830

plakalı araç ile 34 .. 4289 plakalı araçların karıştığı trafik kazası sırasında 34 .. 4289 plaka sayılı aracın sürücüsü olarak görünen sanık …'un savunmasında, suça konu kazaları kendisinin yapmadığını, tutanaklardaki imzaların kendisine ait olmadığını, sanık ...'in ehliyet fotokopisini kullanmış olabileceğini beyan etmesi, 08.04.2006 tarihli olup 34 ... 28 plakalı araç, 34 . 0817 plakalı araç ve 34 . 0047 plakalı araçların karıştığı trafik kazası sırasında 34 ... 28 plakalı aracın sürücüsü olarak görünen sanık ...'nın savunmasında kazayı kendisinin yapmadığını, ehliyetini sanık ...'in istemesi üzerine bu şahsa verdiğini beyan etmesi, 34 . 0047 plakalı aracın sürücüsü olarak görünen sanık ...'in ise bahse konu kazayı yapmadığını beyan edip sanık ...'nın iddiasını reddetmesi, 06.02.2006 ve 04.07.2006 tarihli kazalarda araç sürücüsü olduğu iddia edilen sanık ...'un bahse konu kazaları kendisinin yapmadığını, ehliyetini kaybettiğini, bulan kişilerin kullanmış olabileceğini beyan etmesi, 03.05.2006 tarihli olup 34 .. 6308 plakalı aracın karıştığı trafik kazası sırasında sürücü olarak görünen sanık ...'ın savunmasında kazayı kendisinin yapmadığını, sanık ...'ın yaptığını ancak ehliyeti olmadığı için adı geçenin istemesi üzerine şoför olarak göründüğünü beyan etmesi, sanık ... ...'ın alınan ifadesinde bu iddiayı doğrulayarak, aracın sanık ...'e ait olduğunu, bu şahsın yönlendirmesi ile bu şekilde hareket ettiklerini beyan edip, iddianameye konu kazalara karışan araçların sürücüsü veya araç sahibi olan ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... isimli şahısların sanık ... ile irtibatlarını açıklayıp, bu kişilerin sigortadan para almak amacıyla kasıtlı kazalar yaptığını beyan etmesi, ayrıca tamircilik yapan sanık ...'in diğer sanıklar ..., ... ve … adına kayıtlı görünen ve kazalara karışan birçok aracın gerçek sahibi olup kaza sonrasında sürücüler ile görüşüp yönlendirmek suretiyle aktif rol alması karşısında; gerçeğin kuşkuya yer vermeyecek şekilde tespiti amacıyla öncelikle, sanıkların iddianameye konu trafik kazalarında şoför, araç sahibi ya da tamirci olarak bulunup, oluşan hasar nedeniyle hasar tazmin başvurusu yaptıkları ... Sigorta A.Ş. dışındaki sigorta şirketlerinin duruşmadan haberdar edilip iddia ve delillerinin alınması, daha sonra bütün kazalara ilişkin kaza tutanakları, ekspertiz raporları ve kaza fotoğraflarının temin edilmesi, bahse konu kazalar nedeniyle sigorta bedeli ödenip ödenmediği, ödenmiş ise, kime ne kadar ve hangi tarihte ödendiğinin herbir sigorta şirketinden sorulmak suretiyle bu hususların açıklığa kavuşturulması amacıyla dosyanın konusunda uzman üç kişiden oluşan bilirkişi heyetine tevdi edilerek inceleme yaptırılması, ayrıca kaza yapmadığını beyan eden sanıkların imza ve yazı örnekleri alınarak tutanaklar üzerinde bulunan imza ve yazılarla karşılaştırılması amacıyla bilirkişi incelemesi yaptırılması, sonucuna göre sanıkların ayrı ayrı hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme ve yetersiz gerekçelerle hükümler kurulması,

Kabule göre de;

1136 sayılı Kanun'un 168. ve hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret

Tarifesi'nin 13. maddesinin 5. fıkrası uyarınca, beraat eden ve kendisini vekille temsil ettiren sanık ... lehine maktu avukatlık ücretine hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi," isabetsizliklerinden bozulmasına karar verilmiştir.

Yerel Mahkeme ise 29.03.2019 tarih ve 230-160 sayı ile bozma kararına direnerek önceki hükümler gibi sanıkların beraatlerine karar vermiştir.

Direnme kararına konu bu hükümlerin de sanıklar ..., ... ve ... müdafileri ile katılan vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 08.10.2021 tarihli ve 61727 sayılı ret-bozma istekli tebliğnamesi ile dosya CMK'nın 307. maddesi uyarınca kararına direnilen Daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Yargıtay 11. Ceza Dairesince 12.10.2023 tarih ve 39580-7097 sayı ile direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan nedenlerle karara bağlanmıştır.

II. UYUŞMAZLIK KONUSU

Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; Yerel Mahkemenin re'sen delil toplama yetki ve görevinin bulunup bulunmadığı, bu bağlamda toplanan delillerin işin esası hakkında karar verilmesine yeterli olup olmadığı ve eksik araştırma ile karar verilip verilmediğinin belirlenmesine ilişkindir.

III. OLAY VE OLGULAR

İncelenen dosya kapsamından;

Katılan şirket vekilinin 31.12.2009 havale tarihli dilekçesi ile; katılan ... zarara uğratacak şekilde gerçekte olmayan trafik kazalarını varmış gibi gösteren sahte kaza tutanakları düzenlediklerinden bahisle sanıklar hakkında suç duyurusunda bulunarak, 77 adet hasar dosyası ibraz ettiği ve Üsküdar Cumhuriyet Başsavcılığının 01.12.2011 tarihli ve 20358-8660 sayılı iddianamesi ile de; sanıkların ayrı tarihlerde bilinçli olarak trafik kazası yaptıkları, kazaya karışan sürücüler yerine ehliyeti olan başka sürücüler buldukları, olmayan kazaları olmuş gibi gösterdikleri, görgü tanığı olmayan yerleri kaza yeri olarak seçtikleri, tüm kazaların arkadan çarpma ve sonrasında aracın refüje vurması şeklinde olduğu, ödeme yapılan araçların genelinin daha önceden pert işlemi görüp tamir edilerek yürür vaziyeti getirilmiş araçlar olduğu iddiası ile nitelikli dolandırıcılık suçundan cezalandırılmaları istemiyle sanıklar hakkında 04.07.2005, 28.09.2005, 24.12.2005, 06.02.2006, 08.04.2006, 15.05.2006, 05.08.2006, 29.09.2006, 06.06.2007, 25.06.2007, 03.07.2007, 09.08.2007, 04.09.2007, 12.11.2007, 21.11.2007, 18.02.2008, 28.02.2008, 27.03.2008, 03.05.2008, 15.05.2008, 31.05.2008, 10.06.2008, 30.06.2008, 02.07.2008, 20.07.2008, 06.08.2008,

10.08.2008, 25.08.2008, 28.08.2008, 02.09.2008, 09.09.2008, 10.09.2008, 10.10.2008, 18.10.2008, 19.10.2008, 25.10.2008, 27.10.2008, 31.10.2008, 12.11.2008 ve 11.12.2008 tarihli olmak üzere toplam 40 trafik kazası nedeniyle kamu davaları açıldığı, yapılan yargılama sırasında katılan şirket vekilinin sanıklara yapılan ödeme tutarlarını liste halinde sunduğu, ayrıca dosyadaki bilgi ve belgelere göre sanık ...'ın İstanbul 48. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/59 Esas ve İstanbul 49. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/100 Esas, sanık ...'ın Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/602 Esas sayılı dosyalarında katılan şirket aleyhinde tazminat davaları açtıkları, yargılama konusu trafik kazalarına ilişkin kasko ekspertiz raporlarından dört adedinin ... Sigorta, üç adedinin ... Sigorta, iki adedinin ... Sigorta, birer adedinin de ... Sigorta, ... Sigorta ve ... Sigorta şirketleri tarafından yapıldığı, 27.10.2008 tarihli kazaya karışan 34 .. 5385 plakalı aracı sigorta eden şirketin belirsiz olduğu, ayrıca 29.09.2006, 25.06.2007, 03.07.2007, 21.11.2007 ve 28.02.2008 tarihli trafik kazalarına ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığı, sanıklar ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... ve ...'ın sürücü olarak göründükleri trafik kazalarını kendilerinin yapmadıklarını, diğer yandan sanık ...'ın sanık ..., sanıklar ..., ... ve ...'un sanık ..., sanık ...'ın da sanık ... aleyhinde olarak bu sanıkların planlı trafik kazaları yaptıklarını savundukları, sanık ...'un 04.07.2005 ve 28.09.2005, sanık ...'nın ise 06.02.2006 tarihli kazalara ilişkin savunmalarının alınmadığı anlaşılmaktadır.

IV. GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat ve Uyuşmazlık ile Ön Soruna İlişkin Açıklamalar

Ceza muhakemesinin amacı, maddi gerçeği insan onuruna yaraşır biçimde ortaya çıkarmaktır. Geçmişte yaşanan ya da yaşandığı iddia olunan bu vakıayı/maddi gerçekliği, olay mahkemesi yapacağı öğrenme yargılaması ile, taraflar ve delillerle doğrudan muhatap olup, muhakeme hukukuna ilişkin normlar doğrultusunda, gerektiğinde mantık ilminden ve tecrübe kurallarından da faydalanarak sonradan mahkeme önünde temsil etmeye çalışacak, böylece sezgileriyle değil akıl yoluyla vicdani kanaate ulaşarak (Metin Feyzioğlu, Ceza Muhakemesinde Vicdani Kanaat, Yetkin Yayınevi, s. 139) maddi sorunu çözecektir. Bu yetki münhasıran olay mahkemesine aittir.

Ceza mahkemesinin öncelikle sanığa isnat olunan fiilin sanık tarafından işlenip işlenmediğini saptaması, yani maddi sorunu çözmesi gerekir. Kural olarak bu sorun çözüldükten sonra olayın hukuk karşısındaki durumu tespit edilecektir. Hukuki sorun; sanık tarafından gerçekleştirilmiş fiilin suç oluşturup oluşturmadığı, suç oluşturmakta ise hangi suçu oluşturduğu, bu suçun kamu adına takip edilebilir ve cezalandırılabilir bir suç olup olmadığı, hangi ölçüde bir cezanın belirlenmesi gerektiği gibi maddi ve yargılama hukukuna ilişkin normlar ile hukukun temel ilkeleri çerçevesinde çözülmesi gereken bir problemdir. Sağlıklı

bir hukuki denetimin ön şartı, maddi vakıanın usulüne uygun, tam ve doğru olarak belirlenmiş olmasıdır.

Maddi sorunun, delil serbestisi ilkesi doğrultusunda yargılama hakimi tarafından, hukuka uygun yöntemle elde edilmiş ve usulünce tartışılmış her türlü delille çözülmesi gerektiğinde kuşku yoktur. İhtilaf konusu bakımından sorun, bu delillerin mahkeme tarafından da re'sen ikame olunup olunamayacağı ile ilgilidir.

Öncelikle ifade edilmelidir ki, 5271 sayılı CMK'nın temel felsefesinin ve amacının, esasen de olması gerektiği gibi; öncelikle masumiyet karinesi ve lekelenmeme haklarına azami hassasiyet gösterilmesi, soruşturma evresi sonunda toplanan deliller, suçun işlendiği hususunda "yeterli şüphe" (CMK madde 170/2) oluşturmuyorsa hiç kimse hakkında iddianame düzenlenmemesi, açılan davanın tek celsede bitirilmesi olduğunda kuşku duyulmamalıdır. Yeterli şüphenin de, yeterli delile dayanması gerektiği açıktır.

Keza Ceza yargılama sistemimiz, dava açma tekelini Cumhuriyet savcısına tanımış (CMK madde 170/1), soruşturma aşamasında işin gerçeğini araştırma (CMK madde 160/1)ve bu bağlamda delilleri toplama (CMK madde 160/2) görev ve sorumluluğunu da ona yüklemiştir. Amaç yargılamanın tek celsede bitirilmesi olarak belirlendiğinden, 170.maddeye aykırı olarak (iddianamede suçun delillerine yer verilmemesi CMK madde 170/3-j, olayların delillerle ilişkilendirilmemesi CMK madde 170/4) düzenlenen (CMK madde 174/1-a) ve suçun sübutuna doğrudan etki edecek mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen (CMK madde 174/1-b) iddianamelerin iadesi gerektiği öngörülmüştür.

Ancak usule ilişkin normlar başlı başına bir değer değil, maddi gerçeğe ve adalete erişme amacına hizmet eden ve adil/dürüst yargılamanın teminatını oluşturan birer vasıtadırlar.Bu nedenledir ki, yorumlanmaları da; keyfiliğe alan açmadan, kurum ve kavramları otantik ve evrensel anlam ve bağlamından koparmadan temel amaca ulaşmaya ve hukuki uyuşmazlığı esasından çözmeye hizmet etmelidir. Bu cümleden olarak, yargılamanın Türk Milleti adına yapılan çok önemli bir kamu hizmeti olması itibarıyla ulaşılan sonucun da milletin ma'şeri vicdanında bir karşılık bulması lüzumu mutlaka gözetilmelidir.

Mes'eleye bu noktai nazardan bakıldığında ulaşılacak sonuç şudur:

Mahkeme reisinin dahi re'sen şahit ve ehlihibre celbine ve başkaca sübut sebeplerinin toplanmasına karar verebileceğine (madde 214) ve Mahkemenin vuku bulan talep üzerine veya kendiliğinden şahit ve ehlihibre celbini ve başkaca sübut sebeplerinin ihzar ve iradını emredebileceğine (madde 237) ilişkin hükümler içeren mülga 1412 sayılı CMUK'dan farklı olarak mer'i CMK'da mahkemenin re'sen delil toplamasına ilişkin genel bir yetkiden açıkça söz edilmediği doğrudur. Ancak buna gerek de yoktur. Zira öncelikle bu yetki ceza

yargılamasının mahiyetinde mündemiçtir. Maddi gerçeğe ulaşmak bunu gerekli ve zorunlu kılar. İddianamenin iadesi gibi argümanların, yargılamanın tek celsede bitirilmesi amacına hizmet edeceğinde kuşku yoktur. Fakat bu nevi kurum ve kuralların, mahkemenin re'sen delil toplamasını engelleyeceği sonucuna ulaşmak, kanun vazıının açıkça yasaklamadığı bir yöntemin zorlama bir yorumla maksadı aşar biçimde sistem dışına çıkarılması anlamına gelecektir.

Soruşturma evresi sonunda toplanan deliller, suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturuyorsa şüpheli hakkında bir iddianame düzenlenecektir. (CMK madde 170/2) Yeterli şüphenin, yeterli delile dayanması gerektiği de açıktır. Yeterli şüphe; mevcut delillerle mahkumiyet kararı çıkmasının muhtemel (Centel/Zafer Ceza Muhakemesi Hukuku Beta 12. Bası s. 482) olması hal ve derecesinde bir şüpheyi ifade eder. Soruşturma evresinde şüpheden sanık yararlanır ilkesinin, kovuşturma aşamasındaki anlamıyla kullanılması elbette mümkün değildir. Oysa yargılama sonunda mahkumiyet kararı verilmesi için şüphenin tamamen yenilmesi gerekmektedir. İşte şüphenin, sanık lehine ya da aleyhine tamamen ortadan kaldırılması suretiyle maddi gerçeği saptamak ve vicdani kanaate ulaşmak münhasıran olay mahkemesine ait olduğuna göre, taraflarca ikame olunmamış da olsa gerekli ve zorunlu araştırmaları yapıp delil toplamanın da mahkemenin hak ve görevi olması gerekir.

İddianamede yer verilmeyen yeni delillerin duruşma evresinde mahkemece araştırılması ve tartışılmasına tevsii tahkikat/ araştırmanın genişletilmesi denilmektedir.

Eksik soruşturma durumunda yani delillerin tümünün toplanmaması, bilirkişi incelemesi yapılmaması, tanıkların dinlenmemesi veya deliller arasındaki çelişki, belirsizlik ve eksikliklerin giderilmemesi gibi hallerde mahkumiyet kararı verilemez (YCGK'nın 01.05.2007 tarihli ve 2007/1-43 Esas - 2007/101 Karar sayılı kararı). Fakat böyle bir durumda şüpheden sanık yararlanır ilkesine dayanarak beraat kararı verilmesi de hukuka uygun olmayacaktır. Çünkü şüpheden sanığın yararlanabilmesi için tüm çabalara rağmen şüphenin yenilememiş olması gerekir. Oysa olayla ilgili toplanmamış delillerin bulunması halinde tüm çabanın sarfedildiğinden bahsetmek mümkün değildir. Ancak belirtilen eksikliklerin giderilmesinden sonra bir sonuca ulaşılabilir (Yener Ünver, "Ceza Muhakemesinde İspat", Ceza Hukuku Dergisi, 2006/2, s. 125).

Eksik araştırma ve soruşturmaya dayalı mahkumiyet kararı verilmesi kadar beraat kararı verilmesi de hukuka aykırıdır. Çünkü ceza muhakemesinin amacı somut gerçeğin ortaya çıkarılması için yeterli araştırma yapılması ilkesine dayanır. Bu nedenle hükmün kesinleşinceye kadar inceleme olanağı bulunan delillerin ele alınıp değerlendirilmesi gerekir. Başka bir ifadeyle, ceza sorumluluğu esaslarına uygun bir hüküm kurulabilmesi ve adaletin

gerçekleştirilebilmesi için, öne sürülen ve olaya ışık tutabilecek nitelikteki tüm delillerin ve belgelerin duruşmada tartışılması ve hükümde değerlendirilmesi zorunludur (Erdal Yerdelen, Ceza Muhakemesinde Hükmün Gerekçesi, Adalet Yayınevi, Mart 2015, s. 356).

Yargılama faaliyeti zor bir süreçtir. Suç her zaman alenen işlenmeyebileceği gibi delillere ulaşmak da kolay değildir. Bazen bir çok delilinin süreç zarfında sonradan ortaya çıkabileceği unutulmamalıdır. Bu gerçeğin bilincinde olan kanun vazıının, iddianamenin iadesini düzenlediği CMK'nın 174/1-b maddesinde, suçun sübutuna doğrudan etki edecek mevcut bir delilin toplanmamasından söz ettiği görülür. Bu durumda ne yargılamanın tek celsede bitirilmesi mümkündür ne de taraflarca ikame olunmaması nedeniyle delil görmezden gelinebilir.

Anayasa Mahkemesine göre de; ceza muhakemesinde mahkeme, dava açıldıktan sonra pasif konumda olmayıp, hüküm vermek için yeterli kanaate ulaşıncaya kadar maddi gerçeği araştırmaya devam etmek zorundadır. Maddi gerçeği re'sen araştırma ilkesi uyarınca mahkemeler, Cumhuriyet savcısının ortaya koyduğu delillerle bağlı olmadıkları gibi hüküm için gerekli tüm araştırmaları kendiliğinden yapmak ve tarafların haklarını korumakla yükümlüdürler.(22.10.2015 tarihli ve 9-94 sayılı kararı)

Konu doktrinde de tartışılmıştır. CMK'da bu işlemlerin ancak iddia ve savunmanın talebi üzerine yapılabileceğine ilişkin bir sınırlandırma bulunmamaktadır. Böylece kanun koyucu, mahkemenin maddi gerçeği re'sen araştırma görevine ilişkin ilkeye CMK'da yer vermemiş ancak mülga CMUK'nın ilkeye ilişkin düzenleme şeklini aynen kabul etmiştir (Nur Centel, Hamide Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınları, 13. Baskı, İstanbul 2016, s. 696-697). Maddi gerçeğe ulaşmada, hakim veya mahkeme tarafların sunduğu delillerin yanında kendisi de delil elde edecek işlemleri yapacaktır. Bunun sonucunda maddi gerçeğe ulaşılabilecektir (Süheyl Donay, Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, Beta Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2009, s. 330). Maddi gerçeğin araştırılması ilkesinin sonucu olarak mahkeme, muhakemeye katılanların iddiaları, özellikle sanığın itirafı ile bağlı değildir. Yoklukta muhakeme istisna olup sanığın duruşmaya gelmemesinden onun suçluluğu sonucu çıkarılamaz. Nihayet mahkeme, ileri sürülen delillerle bağlı değildir, kendiliğinden delil araştırabilir (Bahri Öztürk, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, 16. Baskı, Ankara 2022, s. 145).

CMK'nın 63. maddesinin birinci fıkrasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re'sen de karar verilebileceği belirtilmiş, 83. maddesine göre duruşma evresinde mahkeme veya naip ya da istinabe olunan hakim tarafından keşif yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

Şu hale göre, ceza yargılamasının amaç ve yöntemleri doğrultusunda; maddi gerçeğin ortaya çıkarılması, adaletin tesisi, ihlal edilen hakkın yeniden ikamesi ve bozulan toplum düzeninin inşası için yargılama merciinin, soruşturma aşamasında toplanan delillerle yetinmeyerek gerekli ve zorunlu olunan hallerde talep üzerine veya re'sen de araştırma yapıp delil toplayabileceği kabul edilmelidir.

B. Somut Olayda Hukuki Değerlendirme

Sanıklar hakkında ayrı tarihlerde 40 trafik kazasını bilinçli olarak düzenledikleri, kazaya karışan sürücüler yerine ehliyeti olan başka sürücüler buldukları, olmayan kazaları olmuş gibi gösterdikleri, görgü tanığı olmayan yerleri kaza yeri olarak seçtikleri, tüm kazaların arkadan çarpma ve sonrasında aracın refüje vurması şeklinde olduğu, ödeme yapılan araçların genelinin daha önceden pert işlemi görüp tamir edilerek yürür vaziyeti getirilmiş araçlar olduğu iddiası ile nitelikli dolandırıcılık suçundan cezalandırılmaları istemiyle açılan kamu davalarının yapılan yargılaması sonucunda Yerel Mahkemenin; CMUK'un 237/son fıkrasında yer alan "Mahkeme, vuku bulan talep üzerine veya kendiliğinden tanık ve bilirkişi celbini ve başkaca subut sebeplerini ihzar ve iradını emredebilir." düzenlemesine suç ve iddianame tarihinde yürürlükte bulunan CMK'da yer verilmediği gerekçesiyle sadece katılan … tarafından ibraz edilen belgeler ile buna karşı sözlü ve yazılı savunmaları değerlendirerek sanıkların beraatlerine karar verdiği anlaşılmakta ise de;

Yerel Mahkemenin konuya ilişen direnme gerekçesi yerinde görülmediğinden;

Katılan şirket vekilinin 31.12.2009 tarihli suç duyurusu üzerine soruşturmaya başlanılması ve yapılan yargılama sonucunda sadece anılan şirketin katılan olarak gösterilmesi ancak yukarıda olaylar ve olgular kısmında değinildiği şekilde on iki kazaya ilişkin poliçenin başka sigorta şirketlerince yapılmış olması ve bu şirketlerin duruşmadan haberdar edilmeyip delillerinin de sorulmaması, bir kazanın poliçesini yapan şirketin ise belirli olmaması, ayrıca beş kazaya ilişkin evrakın dosyada bulunmaması, araç sürücüsü olarak göründükleri halde sanıklar ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... ve ...'ın kendilerinin kaza yapan araçları kullanmadıklarını, sanık ...'ın sanık ..., sanıklar ..., ... ve ...'un sanık ..., sanık ...'ın da sanık ... aleyhinde olarak bu sanıkların planlı trafik kazaları yaptıklarını savunmaları, sanık ...'un 04.07.2005 ve 28.09.2005, sanık ...'nın ise 06.02.2006 tarihli kazalara ilişkin savunmalarının alınmaması, sanık ...'ın İstanbul 48. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/59 Esas ve İstanbul 49. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/100 Esas, sanık ...'ın Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/602 Esas sayılı dosyalarında katılan şirket aleyhinde tazminat davaları açmış olmaları, kazalarda sanık … ve sahibi olduğu … Oto ile sanık … ve sahibi olduğu … Oto isimli iş yerlerinde kazalı araçların tamir edildiğinin ve diğer sanıkların genellikle bu sanıklar ile irtibatlı olduklarının iddia edilmesi, ilgili ekspertizin 24.12.2005 tarihli kazaya ilişkin hasarın

oluş şekli hakkındaki kanaatinin uyumlu ancak dosya hakkındaki kanaatinin olumsuz ve 02.09.2008 tarihli kazaya ilişkin hasarın oluş şekli hakkındaki kanaatinin uyumsuz ve dosya hakkındaki kanaatinin de olumsuz olması, ayrıca soruşturma ve kovuşturma aşamalarında kazaların mahiyetine, zarar tutarlarına ve hangi sanığa ne tutarda ödeme yapıldığına ilişkin bilirkişi raporu alınmaması karşısında, gerçeğin kuşkuya yer vermeyecek şekilde tespiti amacıyla;

1- Öncelikle 08.04.2006, 15.05.2006 ve 31.05.2008 tarihli kazalara ilişkin ... Sigorta, 06.06.2007 tarihli kazaya ilişkin ... Sigorta, 09.08.2007 tarihli kazaya ilişkin ... Sigorta, 04.09.2007 tarihli kazaya ilişkin ... Sigorta, 03.05.2008, 30.06.2008, 06.08.2008 ve 12.11.2008 tarihli kazalara ilişkin ... Sigorta ve 09.09.2008 tarihli kazaya ilişkin ... Sigorta şirketleri ile 27.10.2008 tarihli kazaya karışan 34 .. 5385 plaka sayılı aracın kasko sigorta poliçesini düzenleyen sigorta şirketinin tespit edilerek duruşmadan haberdar edilip söz konusu kazalar bakımından iddia ve delillerinin sorulması,

2- 29.09.2006, 25.06.2007, 03.07.2007, 21.11 2007 ve 28.02.2008 tarihli kazalara ilişkin evrakın ilgili sigorta şirketinden temin edilmesi,

3- Sanık ...'un 04.07.2005 ve 28.09.2005, sanık ...'nın ise 06.02.2006 tarihli kazalara ilişkin savunmalarının alınması,

4- Katılan şirket aleyhinde açılan İstanbul 48. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/59 Esas, İstanbul 49. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/100 Esas ve Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/602 Esas sayılı dosyalarının akıbetlerinin araştırılarak katılan şirket lehine veya aleyhine karar verilip verilmediğinin ortaya konulması,

5- İddianameye konu 40 adet kazaya ilişkin bütün kaza tutanakları, ekspertiz raporları, fotoğraflar, başvuru ve hasar bedeli ödeme belgeleri ile birlikte dosyanın trafik kazaları ve sigorta işlemleri konusunda uzman üç kişiden oluşan bilirkişi heyetine tevdi edilerek bahse konu kazaların planlı kazalar olup olmadıkları, olmayan kazaların olmuş gibi gösterilip gösterilmediği, kazaların arkadan çarpma ve sonrasında aracın refüje vurması şeklinde olup olmadığı, daha önceden pert işlemi görüp tamir edilerek yürür vaziyeti getirilmiş araçların kazalarda kullanılıp kullanılmadığı, araçların nerede tamir edildikleri, hasarların ilgili kaza nedeniyle meydana gelip gelmediği, hasar nedeniyle sigorta bedeli ödenip ödenmediği, ödenmiş ise kime ne kadar ve hangi tarihte ödeme yapıldığına dair ayrıntılı rapor alınması ve sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayini gerekirken eksik araştırma sonucu yazılı şekilde beraat hükümleri verilmesinde hukuken isabet bulunmamaktadır.

Bu itibarla, Yerel Mahkeme direnme kararının eksik araştırma ile hükümler kurulması isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

Öte yandan Yerel Mahkeme, kabule göre yapılan bozmaya da direnmiştir. Kabule göre bozmalar dosyanın mevcut durumuna göre uyarıcı, öğretici ve yol gösterici nitelikte olup direnmeye konu olmaları mümkün değildir. Bu nedenle Ceza Genel Kurulunca kabule göre bozma nedenine ilişkin ayrıca bir değerlendirme yapılmamıştır.

V. KARAR

Açıklanan nedenlerle;

1- İstanbul … 6. Ağır Ceza Mahkemesinin 29.03.2019 tarihli ve 230-160 sayılı direnme kararına konu hükümlerinin, Yerel Mahkemenin re'sen delil toplama yetki ve görevinin bulunduğunun ve bu bağlamda dosya kapsamı itibarıyla toplanan delillerin işin esası hakkında karar verilmesine yeterli olmadığının gözetilmeyerek eksik araştırma ile sanıklar hakkında beraat hükümleri kurulması isabetsizliğinden BOZULMASINA,

2- Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 18.06.2025 tarihinde yapılan müzakerede oy birliğiyle karar verildi.